

Livets rytme

"Alting har en tid, for alt, hvad der sker under himlen, er der et tidspunkt" (Præd 3,1).

Hovedtanke

Gud er livets skaber. Vores tid hviler i hans hånd.

Introduktion

To gange om året oplever vi samme procedure: Om foråret stilles urene en time frem, og om efteråret stilles de en time tilbage igen. Der findes dog efterhånden mange mennesker, der ikke længere synes, denne tidsomstilling er tidssvarende. Også i EU-parlamentet breder modstanden sig ... Læger taler desuden om visse risici for følsomme mennesker. Der er mange, der klager over, at de mangler den ene times søvn" (www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/zeitumstellung-eu-parlament-prueft-abschaffung-der-sommerzeit-a-1192478.html).

En af grundene til, at man kan have problemer med tidsomstillingen, er den såkaldte biorytme, menneskets indre ur. Nogle er A-mennesker, andre er B-mennesker. Hvert menneske har sin egen rytme. Den bestemmes blandt andet af ens arbejde, omsorgen for et spædbarn eller andre forpligtelser, der kommer udefra. Denne rytme hænger ikke nødvendigvis sammen med ens indre ur. Det kan medføre træthed og udmattethed.

Både hos dyr og mennesker spiller den skiftende rytme med lys og mørke, dag og nat, en rolle. Tidevandet bestemmes af månens regelmæssige kredsen om jorden.

Musik bygger på samspillet mellem noder af forskellig længde og i forskelligt toneleje og pauser. Men det er rytmen, der giver det hele en struktur. Og når digte læses op, eller der fremføres poetry-slam eller rap, spiller rytmen også en afgørende rolle.

Rytmer er som en rød tråd gennem vores liv. Vi gennemlever forskellige faser og forandringer – og det begynder allerede ved fødslen. Sommetider er vi glade for forandringer, andre gange ikke. Sommetider er det os selv, der har kontrollen, andre gange ikke.

I denne uge skal vi se på livets faser og rytme, især med henblik på hvordan de påvirker os og vores familier.

Begyndelsen

1 Mos 1,1-2,3;
8,22

I hvilke vers henvises der til livets rytme?

Når Gud "opfinder" tiden som en del af menneskets tilværelse, hvad betyder det så for vores måde at udnytte den på?

Baggrund

I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden. Denne sætning viser tilbage til begyndelsen af menneskets eksistens og udfoldelsesmuligheder. Denne begyndelse har sit udspring i Gud, som er til før al begyndelse. Alt eksisterer i kraft af Ham.

Vers 2 beskriver et kaos, Gud ordner og sætter i system, som mennesket kan udfolde sig i. "Ifølge vers 2 begynder skabelsen med en uformet, uhyggelig urtilstand (øde og tom, på hebraisk: *to-huwabohu*) ... I begyndelsen var der kaos, altså en tilstand uden liv og livsmuligheder ... De grundlæggende skabelseshandlinger skal her forstås som skelsættende og afgrænsende anordning, der gør liv muligt" (SEB 9).

Med vers 3 begynder livets rytme. Livsforløbene er betinget af, at lyset skabes – som modsætning til mørket (v. 4). Den første dag begynder (v. 5). Den er tidens puls, som i stadig mere detaljeret og præcis form bliver bestemmende for vores verden.

Til fordybelse

Det at planlægge tiden fylder i vores tid meget. Tiden udnyttes til sidste sekund. Netop derved sættes skabelsens naturlige og oprindelige orden med nat og dag ud af kraft. Ved at skabe tidsfaktoren *sabbat* har Gud givet os en hjælp til, at vi kan finde tilbage til den naturlige og oprindelige livsrytme.

Til anvendelse

"Man kan også forære tid væk. For eksempel den tid, det tager at skrive et brev. Med tiden bliver denne form for tid en stadig sjældnere og mere og mere værdifuld gave" (Sigmund Graff, tysk forfatter 1898-1979).

Leveår

Sl 71,5-9;
90,10

Hvilken erfaring ser salmisten tilbage på?

Hvilken mening er der i de forskellige faser i livet – også i alderdommen?

Baggrund

Forfatteren ser på, hvordan Gud har handlet i hans liv fra ungdommen af og op i den høje alderdom. "... fra fødslen har jeg støttet mig til dig, det var dig, der tog mig fra moders liv, min lovsang gælder altid dig" (v. 6).

Hans liv var præget af nød og lidelser (71,20), men han stolede til stadighed på Gud (71,14). Udover det, han har lært af Gud i sin barndom, har han også samlet værdifulde erfaringer i løbet af et langt liv (71,17). "Derfor stoler han på, at Gud også i hans alderdom vil give ham livskraft (i forhold til den truende død) og trøst (i forhold til den sociale marginalisering [at blive skubbet hen i udkanten af det sociale liv])" (SAT 2,1334).

Håret gråner, kræfterne svinder (v. 9 og 18). Men det, der går salmisten på, er, at andre udnytter hans svaghed. De sociale tilhørsforhold aftager. Det eneste, der bliver tilbage, er fællesskabet med Gud. Men hvad nu, hvis det også forsvinder, og man sidder tilbage med følelsen af at være helt alene? "Gud, hold dig ikke borte fra mig, min Gud, skynd dig til hjælp!" (v. 12).

"I bekendelsen af tilliden til Gud, bekender den bedende, at hans liv kommer fra Gud og stiler mod Gud. Han ved, at hans Gud har båret ham lige fra hans livs spæde begyndelse, og han opfatter sit liv som en levende lovprisning [af Herren]" (ibid, 1333). Denne lovprisning anser han også i alderdommen for at være sin livsopgave. Det gør det lettere at bære byrderne, at ære Gud og at give et levende vidnesbyrd om Ham til den yngre generation (v. 3.18-24).

Til anvendelse

De forskellige generationers livsfaser krydser hinanden. Derved kan alle generationer have glæde af hinandens erfaringer.

Til eftertanke

"Den, der regner med Gud og har tillid til Ham, ved, hvad klokken har slået. Og den, der ved, i hvis hænder ens sidste time hviler, behøver ikke at frygte det næste øjeblik" (ukendt forfatter).

Tidsperioder

Præd 3,1-11

Hvad er Salomos hensigt med talen om den begrænsede tid?

Baggrund

Alt har sin tid: at fødes, at dø, at plante og rydde ... ved hjælp af to gange syv modsætningspar peger prædikerer på alle tings begrænsede tid. Det er betegnende, at han begynder med liv og død, altså selve menneskets levetid, inden han går over til at nævne de ting, der fylder denne levetid ud.

Mennesket planlægger (v. 1) og er ansvarlig for sine handlinger. Samtidig må mennesket konstatere, at alt, hvad man gør, er bundet til bestemte tider, og at Gud har sat begrænsninger for menneskets planlægning (v. 17). "Dermed siger han, at mennesket ikke kan råde over tiden ... kun Gud ved, hvordan alting hænger sammen. Mennesket oplever begivenhederne inden for den tid, som Gud giver det. Mennesket kan kun tage imod nuet. Enhver bestræbelse på at ville planlægge og styre sin egen skæbne er på forhånd dømt til at mislykkes" (SEB, kommentar til Præd 3,1-8).

Til fordybelse

Vi oplever barndommen, opvæksten, skolegang og uddannelse, at skulle vælge arbejdsliv, ægteskab, opdrage børn, der senere flyver fra reden, går ind i pensionistalderen, bedsteforælderrollen og engagement i frivilligt arbejde. Men der er også tidspunkter, hvor man oplever vanskeligheder, sorger og bliver såret – alt dette har sin tid. Noget af det var værdifuldt, andet smertefuldt. Når tiden ligger i Guds hånd, så erfarer den troende, hvordan der kan opstå noget evigt ud af det tidsbegrænsede (v. 11).

"Det, der overfladisk betragtet ser ud til at forekomme kronologisk, er – set fra Guds synspunkt – evigt (v. 14-15). Gud har nedlagt evigheden i menneskets hjerte. Mennesket kan bare ikke fatte det fuldt ud (v. 11b). Vi kan kun opfange øjeblikke af lykke i det nu, der hele tiden kommer til os. Denne erfaring er en Guds gave (v. 12-13)" (SAT 2, 1514).

Ikke planlagte begivenheder

Job 1,13-19;
2,7-9

Hvilke skæbnesvangre hændelser vender op og ned på Jobs velordnede tilværelse?

Hvilken indvirkning har det på en "velordnet" tro?

Til fordybelse

Livet bygger på grundlæggende love fra skabelsen, som vi kan have tillid til: gravitation (tyngdekraft), termodynamiske love (varmelære), Ohms lov (forholdet mellem strømstyrke, -modstand og spænding), elektromagnetiske bølger (lys, radio-, mikrobølger, røntgenstråler) m.m. Forskning bygger på lovmæssigheder, der kan måles. Menneket lever dagligt med naturlove uden at tænke videre over det.

Denne erfaring kan friste en til at tænke: "Siden vore fædre døde, er alting blevet ved at være, som det var fra skabelsens begyndelse" (2 Pet 3,4). Men den vished bedrager. Det er ikke alle processer i naturen, der har universel gyldighed og er til at forudse. Hvis vi overfører dette til vores liv, betyder det: Det er ikke alting, der kan planlægges og besluttes. Jakob formulerer det mere forsigtigt: "Hvis Herren vil, så skal vi leve og kan gøre det eller det" (Jak 4,13-15).

Jobs bog beskæftiger sig med den opfattelse af troen, der bygger på følgende lovmæssighed: "Hvis du er from, er Gud med dig, og det vil gå dig godt." Job er trofast over for Gud, og alligevel rammes han gang på gang af ulykker og får lagt sit liv i ruiner.

Noget, der kan ødelægge den vante livsrytme, er fx, at man mister sit arbejde, bliver alvorligt syg, kommer ud for en ulykke, økonomisk ruin, skilsmisse eller dødsfald. Men livsrytmen kan også ændres på grund af positive begivenheder: en karrieremæssig forfremmelse, der medfører større økonomisk råderum, en forelskelse eller en lille ny verdensborgers ankomst.

Selve livshjulet – at vokse, at modnes, at dø – er i store træk fastlagt. Men det ikke-planlagte kommer på tværs af livsrytmen og udfordrer den. Det indebærer muligheden for enten at vokse af det eller at gå ned på det.

Til eftertanke

Hvilke uventede begivenheder har i tidens løb afbrudt min livsrytme? Hvilken rolle spillede troen i den forbindelse?

Forandringer

ApG 8,1-3;
9,1-22

Hvilken rolle spillede det, at Paulus blev blind?

Hvilke konsekvenser kan det have haft for ham?

Baggrund

Med sin resultatorienterede personlighed gik farisæeren Saulus målrettet efter de kristne i Damaskus. Men så sker det, som giver hans liv en helt ny drejning: han oplever et lys fra himlen, en overjordisk stemme og pludselig blindhed. Denne blindhed understreger hans blinde iver.

Damaskusoplevelsen fører til hans omvendelse. Paulus selv ser heri også et kald til apostel (Gal 1,15-17). Forfølgeren bliver til et *udvalgt redskab*. "Redskab kan også oversættes med "beholder". Ordet er en hentydning til, at Gud har suveræn råderet (sml. Jer 18,3-6; Rom 9,20-21)" (SEB kommentar til ApG 9,13-16). På den måde bryder Jesus ind i det planlagte liv og lægger det ind under sin tjeneste. Da Paulus får synet tilbage, har han en ny "vision" for sit liv.

Til fordybelse

Ikke planlagte begivenheder kan vælte den vante hverdag. Men på et tidspunkt vender man tilbage til rutinen. Det har dog meget større betydning, når man kommer ud for ting, der ændrer ens liv grundlæggende. Den mest indgribende forandring er nok omvendelse til Gud. Den, der tilhører ham, er et nyt menneske (2 Kor 5,17). Som følge deraf kan der indtræde ydre forandringer, og vidtrækkende beslutninger kan blive nødvendige. Under alle omstændigheder sker der indre forandringer. Et liv med Jesus efterlader aldrig den troende i den vante situation, for "et nyt liv er blevet til". Gud er specialist, når det gælder forandringer: en ny himmel og en ny jord, skiftet fra synder til et Guds barn, modningen af åndens frugter og ikke mindst opstandelsen i et nyt legeme.

Til anvendelse

"Mon jeg nogensinde ændrer mig?" Den, der stiller dette spørgsmål, har lov til at tage teksterne i Rom 1 og Fil 1,6 til indtægt.

Gensidige relationer

Rom 15,7
Ef 4,2.32
1 Thess 3,12

Hvilke tegn nævner Paulus som eksempel på et velfungerende fællesskab?

Baggrund

Paulus er blevet nært knyttet til menigheden i Thessalonika. Han skriver til den, fordi han ikke længere kan holde ud ikke at høre fra den. Da han hører om medlemmernes stålsatte tro, liver han op og er beroliget. Begge parter længes efter et gensyn. Det er apostlens store ønske, at de må udvikle stadig større kærlighed til hinanden og til andre mennesker (1 Thess 3,12).

Til fordybelse

Bibelen er en bog, der handler om relationer. Det er Paulus et eksempel på, selv om han er single. Hans relationer bygger ikke blot på ord. De griber ind i hverdagen og den personlige livsplanlægning.

Gud skabte mennesket som socialt væsen. Det tager sin begyndelse i moderens indflydelse på det ufødte barn og fortsætter med den fysiske kontakt og pludren med den nyfødte. Så længe børn ikke kan stå på egne ben, har de brug for støtte og omsorg. Men dermed er behovet for fællesskab ikke ophørt. Gensidige relationer – især i familien – har afgørende betydning for en sund psykisk balance.

Fordi mennesker omgås hinanden, har de også indflydelse på hinanden. I visse tilfælde kan det endda betyde en ændring i den andens livsindhold og -rytme.

Til anvendelse

Princippet er enkelt. Venlighed, medfølelse, trøst og omsorg er lyspunkter i andres liv. En opmærksom handling, et venligt ord og hjælpsomhed styrker relationen og sætter positive spor i den andens liv.

Resumé

Som mennesker dirigeres vores liv af indefra og udefra kommende omstændigheder. Af og til afbryder Gud rytmen og tvinger os til at standse op. Det er ham, der bestemmer takten i vores liv.

Spørgsmål til drøftelse

- Indledende spørgsmål
- Hvad kommer I til at tænke på, når man nævner ordet "rytme"?**
- Hvordan vil I beskrive og definere begrebet?**
- 1 Mos 1,1-5
- Ved skabelsen fastsatte Gud dags- og ugerytmen.
- Hvilke muligheder og fordele (måske også ulemper) ser I i denne ordning – generelt og for jer personligt?**
- Præd 3,1-11
- Al aktivitet, ja selve livet, har sin tid.
- Hvordan tackler I den tanke, at "alt kommer og går", men at det også betyder, at der er grænser for, hvor meget man kan planlægge og bestemme?**
- Hvilken indsigt når Salomo frem til?**
- Job 1,13-19;
2,7-9
- De fleste ønsker sig et velreguleret liv, der kan lægges planer for.
- Hvordan tackler I situationer, der bringer forstyrrelse i jeres livsrytme?**
- Hvilke konklusioner har det fået jer til at drage?**
- Afsluttende spørgsmål
- Det er Gud, der har opfundet tiden, og det er ham, der dirigerer den.
- Hvilke overvejelser gør I jer i den forbindelse, når I tænker på jeres eget liv, og hvordan det hidtil er forløbet?**